

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут

Алла Михалюк

ПЕДАГОГІКА :
ІНТЕРАКТИВНИЙ КОНТЕНТ

Навчально-методичний посібник

Київ – 2023

УДК 378.091.3-025.14
М 69

Рекомендовано Вченою радою Педагогічного
інституту Київського університету
імені Бориса Грінченка
(протокол №6 від 18.08.2022 р.)

Автор:

Михалюк А.М., доцент кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Андрощук І.М., професор кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор.

Козир М.В., доцент кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук.

Петренко О.Б., завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету, доктор педагогічних наук, професор.

Шапошнікова І.М., професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання Педагогічного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук, доцент.

М 69 Михалюк А.М.

Педагогіка : інтерактивний контент. Навчально-методичний посібник. Київ : Видавництво “Каравела”, 2023. 244 с.

ISBN 978-966-8019-31-9

Навчально-методичний посібник укладено відповідно до чинної навчальної програми дисципліни «Педагогіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. У даному виданні висвітлено загальні засади педагогіки, розкрито основні положення дидактики, викладено теорію і методику виховання у форматі змішаного навчання. До кожної теми посібника представлено запитання для самоконтролю, завдання репродуктивного, частково-пошукового і творчого характеру складності, тестові завдання, завдання для самостійної роботи та рекомендовану літературу.

Для студентів та викладачів закладів вищої освіти, для аспірантів та науковців, які цікавляться проблемами освіти в Україні.

УДК 378.091.3-025.14

© Михалюк А.М., 2023

ISBN 978-966-8019-31-9

© Видавництво “Каравела”, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	7
ТЕМА 1. Освіта в сучасному суспільстві: стан і тенденції розвитку ...	7
Теоретичний блок	7
Практичний блок	16
Тестові завдання	21
Завдання для самостійної роботи	22
Рекомендована література	22
ТЕМА 2. Розвиток і формування особистості як педагогічна проблема	24
Теоретичний блок	24
Практичний блок	29
Тестові завдання	33
Завдання для самостійної роботи	35
Рекомендована література	36
ТЕМА 3. Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічного дослідження	37
Теоретичний блок	37
Практичний блок	45
Тестові завдання	48
Завдання для самостійної роботи	49
Рекомендована література	49
ТЕМА 4. Процес навчання і його принципи. Дистанційне і змішане навчання	51
Теоретичний блок	51
Практичний блок	60
Тестові завдання	65
Завдання для самостійної роботи	66
Рекомендована література	66
ТЕМА 5. Методи і засоби навчання. Форми організації навчання	68
Теоретичний блок	68
Практичний блок	78
Тестові завдання	83
Завдання для самостійної роботи	84
Рекомендована література	85
ТЕМА 6. Сучасні освітні технології.....	86
Теоретичний блок	86
Практичний блок	103
Тестові завдання	109
Завдання для самостійної роботи	110
Рекомендована література	111

ТЕМА 7. Система контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів	112
Теоретичний блок	112
Практичний блок	117
Тестові завдання	121
Завдання для самостійної роботи	122
Рекомендована література	123
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ, ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ	124
ТЕМА 8. Мета виховання. Ідеали і принципи виховання	124
Теоретичний блок	124
Практичний блок	133
Тестові завдання	138
Завдання для самостійної роботи	139
Рекомендована література	139
ТЕМА 9. Партнерська взаємодія як нова стратегія у вихованні	141
Теоретичний блок	141
Практичний блок	149
Тестові завдання	154
Завдання для самостійної роботи	156
Рекомендована література	156
ТЕМА 10. Методи і форми організації виховання	158
Теоретичний блок	158
Практичний блок	165
Тестові завдання	170
Завдання для самостійної роботи	171
Рекомендована література	172
ТЕМА 11. Виховання особистості в колективі	174
Теоретичний блок	174
Практичний блок	181
Тестові завдання	187
Завдання для самостійної роботи	189
Рекомендована література	190
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ	191
ГЛОСАРІЙ	194
РЕКОМЕНДОВА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ	223
ДОДАТОК	225

ПЕРЕДМОВА

Модернізаційні процеси в освітньому просторі України зумовили появу нових стратегічних орієнтирів відповідно до міжнародних стандартів і вимог часу. Особливого значення набуває процес підготовки компетентного, вмотивованого до змін учителя як носія гуманістичної філософії, національних і загальнолюдських цінностей. Важливість означених положень підтверджується такими сучасними документами, як Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа», Закон України «Про повну загальну освіту», Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Серед сучасних освітніх трендів нині провідне місце займає змішаний формат навчання – як один з ефективних способів організації освітнього процесу, коли відбувається поєднання безпосередньої (на місці) та опосередкованої (через можливості онлайн-навчання) форм взаємодії здобувачів освіти й науково-педагогічних працівників. Актуалізація такої форми навчання в закладах освіти зумовлена не лише посиленням протиепідемічних заходів, а й змінами в молодіжному середовищі (покоління Z, тобто людей, які не уявляють свого життя без смартфонів та інтернету), технічний прогрес, зміни в педагогічних підходах (навчати «традиційно» стає все менш ефективно).

У контексті змішаного формату навчання нового забарвлення набуває інтерактивна взаємодія студентів – у парах, малих групах, більше уваги приділяється тайм-менеджменту. Інтеракція у змішаному навчанні відбувається через онлайн комунікацію, у формі публічних виступів студентів, завдяки парному і груповому прийнятті рішень, в процесі формування умінь і навичок роботи в малих групах. Відтак, інтерактивне навчання студентів стало більш гнучким, з використанням різноманітних моделей, методів, форм, прийомів і відбувається у мережі (e-learning), здійснюється за допомогою різноманітних засобів (електронний навчальний курс, зв'язок у Zoom, Meet, Moodle, дискусійні форуми, чати, блоги).

У світлі висловлених положень зростає роль педагогічної науки в процесі професійної підготовки студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, де одне з провідних місць належить вивченню навчальної дисципліни «Педагогіка». Впровадження змішаного формату навчання в процесі вивчення даного курсу дає можливість викладачу і здобувачам освіти, маючи доступ до необхідних технічних засобів, готувати і опрацьовувати навчальні матеріали перебуваючи будь-де, не обов'язково у закладі освіти.

Посібник «Педагогіка: інтерактивний контент» укладено відповідно до чинної навчальної програми дисципліни «Педагогіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Додаток). Новизна даного

видання полягає у висвітленні інтерактивних методів навчання в процесі викладання курсу «Педагогіка» у змішаному форматі, що зумовить краще ознайомлення студентів із загальними засадами педагогіки, допоможе майбутнім педагогам пізнати основні положення дидактики, сприятиме опануванню студентами теорії і методики виховання.

Запропонований посібник складається із двох змістових модулів: «Загальна педагогіка» і «Методика виховної роботи», які впорядковані на основі використаних джерел із рекомендованого списку літератури. У першому розділі представлено сім тем: «Освіта в сучасному суспільстві: стан і тенденції розвитку», «Розвиток і формування особистості як педагогічна проблема», «Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічного дослідження», «Процес навчання та його принципи. Дистанційне і змішане навчання», «Методи і засоби навчання. Форми організації навчання», «Сучасні освітні технології», «Система контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів». У другому змістовому модулі розглядається чотири теми: «Мета виховання. Ідеали і принципи виховання», «Партнерська взаємодія як нова стратегія у вихованні», «Методи та форми організації виховання», «Виховання особистості в колективі та сім'ї». До кожної теми посібника пропонується теоретичний і практичний блоки, які завершуються запитаннями для самоконтролю, завданнями репродуктивного, частково-пошукового і творчого характеру складності, тестовими завданнями, завданнями для самостійної роботи та рекомендованою літературою. Наприкінці посібника подано орієнтовний перелік питань до екзамену, глосарій та додаток, що сприятиме глибшому розумінню змісту викладеного матеріалу.

Автор посібника сподівається, що дане видання допоможе студентам успішно опанувати педагогічні засади майбутньої професійної діяльності; для викладачів стане надійним орієнтиром на шляху до вдосконалення освітнього процесу у закладах вищої освіти; для науковців слугуватиме стимулом для віднайдення нових векторів науково-педагогічних досліджень.

Висловлюю щире подяку колективу кафедри теорії та історії педагогіки за підтримку та сприяння моїм науковим пошукам.

Навчальне видання

Алла Михайлівна Михалюк

ПЕДАГОГІКА :

ІНТЕРАКТИВНИЙ КОНТЕНТ

Навчально-методичний посібник

Керівник видавничих проєктів Ю.В. Піча

Підписано до друку 10.02.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк офсетний. Гарнітура Таймс
Ум. друк. арк. 11,5. Обл.-вид. арк 11,7
Тираж 300

Видавництво «Каравела»,
просп. Рокосовського, 8а, м. Київ, 04201, Україна.
E-mail: caravela@ukr.net
www.caravela.com.ua

Свідоцтво
про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: ДК № 56 від 19.05.2000 р.